

حکومه‌تی هه‌ریمی کوردستان-عێراق

وه‌زاره‌تی خوێندنی بالا و توێژینه‌وه‌ی زانستی

زانکۆی سه‌لاحه‌دین- هه‌ولێر

کۆلیژی به‌ریوه‌بردن و ئابووری

پۆلی ریکلامی ئەلیکترۆنی له‌ بهره‌ودان بو‌ بهره‌می گه‌شتیاری ناوخوا‌یی

(توێژینه‌وه‌یه‌کی شیکاریه‌ له‌ سه‌ر پای به‌شیک له‌ به‌ریوه‌به‌ران و کارمه‌ندان

نوسینگه‌کانی گه‌شتیاری له‌ شاری هه‌ولێر)

پروژه‌ی ده‌رچووونه

پێشکەشه‌ به‌ ئەنجومه‌نی به‌شی کارگێری ریکخراوه‌ گه‌شتیارییه‌کان

وه‌ک به‌شیک له‌ پێداوێستیه‌کانی به‌ده‌سته‌یتانی بر‌وانامه‌ی

به‌کالۆریۆس له‌ زانستی گه‌شتیاری

ئاماده‌کراوه‌ له‌ لایه‌ن :

اسماعیل رمضان رشید

به‌هه‌ست به‌درالدین غریب

چیا هه‌لمه‌ت که‌ریم

به‌ سه‌رپه‌رشتی :

م. ئەسرین ره‌مزی حسن

هه‌ولێر - کوردستان

2023-2024

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

"(وَقُلْ رَبِّ زِدْنِي عِلْمًا)" طه: 1

بە ئىننامە:

ئىمە بەللىن دەدەن كە ئەم تويژىنە وەدەيە (رۆلى رېكلامى ئەلىكترونى لە برەودان بۆ بەرھەمى گەشتىارى ناوخۆيى) كە پىشكەشى لىژنەى بەشى كارگىرى رېكخراوہ گەشتىارىيەكانى زانكۆى سەلاھەدىن كراوہ بە تەواوى لە لايەن ئىمەوہ نووسراوہ ئەنجامەكانىش لە كار و كۆششى دلسۆزانەى ئىمەيە پىشتر بۆ هېچ لايەنىكى دىارى كراو بلاو نەكراوہ تەوہ.

ناوى قوتابىيانى تويژەر

چيا ھەلمەت كەرىم

بەھەست بەدرالدىن غرىب

اسماعىل رمضان رشىد

ئىمزا

ئىمزا

ئىمزا

بەروار

۲۰۲ / /

پشتگیری سەرپەرشتیاری

پشتگیری توێژینه وهی (پۆلی ریکلامی ئەلیکترۆنی له بره‌ودان بۆ به‌ره‌می گه‌شتیاری ناوخۆیی) له‌لایه‌ن قوتابییان (اسماعیل رمضان رشید، به‌هه‌ست بدرالدین غریب، چیا هه‌لمه‌ت که‌ریم) ئاماده‌کراوه به‌ ته‌واوی پا‌به‌ندی رێنماییه‌کان بوون، له‌گه‌ڵ ئەم تێبینیانه‌ی خواره‌وه.

- ١

-٢

-٣

-٤

ئه‌سرین ره‌مزی حسن

واژو

به‌روار / / ٢٠٢

برياری لیژنه‌ی گفتوگۆ

سه‌رۆك و ئه‌ندامانی لیژنه‌ی گفتوگۆ توێژینه‌وه‌ی ناوی قوتابیان (اسماعیل رمضان رشید، به‌هست بدرالدین غریب، چیا هه‌لمه‌ت که‌ریم) له‌ژێر ناوێشان (رۆلی ریکلامی ئه‌لیکترونی له‌ بره‌ودان بۆ به‌ره‌می گه‌شتیاری ناوخۆیی) کرد له‌ ئه‌نجامدا ئه‌م بریاره‌ خواره‌وه‌ در

- په‌سه‌ندکراوه

- په‌سه‌ندنه‌کراوه، بۆیه‌ پێویسته‌ له‌ ماوه‌ی () له‌ ماوه‌ی () بکاته‌وه

- په‌سه‌ندنه‌کراوه بۆیه‌ پێویسته‌ له‌ سالی داها‌توو دووباره‌ی بیکه‌نه‌وه.

ناو و واژووی ئه‌ندام لیژنه ناو و واژووی ئه‌ندام لیژنه ناو و واژووی سه‌رۆك لیژنه

پیشکشه به:

- پایته ختی کوردستان ههولیر سومبولی گهشتیاری.
- دایک و باوک و خوشک و برا ئهزیزهکانمان.
- هه موو مامۆستایهکانی به شه که مان.
- سه رجه م هاورئ ئازیزهکانمان.

سوپاس و پېژانين:

- سوپاس بۆ پروهردگارى مهزن راگرى ئهرز و ئاسمان.
- سوپاس بۆ ماموستا (ئەسرین رەمزی حسن) که ئەرکی سەرپەرشتی کردنی ئەم تویژینهوهی له ئەستۆدایه.
- سوپاس بۆ هه‌موو دام و دهزگا و شوینانه‌ی که یارمه‌تیا‌ن دا‌ین.
- سوپاس بۆ سه‌رجه‌م ماموستا‌کانمان که یارمه‌تیا‌ن دا‌وین بۆ فیربوونی زانست.

پوخته :

ئەم تووژىنەوہىە ھەولئىكە بۇ زانىنى رۇلى رىكلامى ئەلىكترۇنى بۇ راکىشانى بەرھەمى گەشتىارى ناوہخوى وە ئامانچ لىي ئاشنابونە بە رۇلى رىكلامى ئەلىكترۇنى لەسەر برەودان بەرھەمى گەشتىارى ناوہخوى لەرىگەى كارمەندان و بەرپۆبەرانى نوسىنگەى شارى ھەولير بۇ مەبەستى گەيشتن بە دەرئەنجامەكانى تووژىنەوہكە پشت دەبەستىت بە دابەشكردى فۇرمى راپرسى ئامادە دەكرىت لەسەر ھەردوگۇراوى تووژىنەوہكە.

لیستی ناوهرۆک:

لاپه‌ره	بابه‌ت (ناونیشان)
I	ئایه‌تی قورئانی پیرۆز
II	پیشکەشه به
III	سوپاس و پیزانین
IV	پوخته
V-VI	لیستی ناوهرۆک
VI	لیستی خشته‌کان
VII	لیستی شیوه و نه‌خشه
1	پیشه‌کی
به‌شی یه‌که‌م میتۆدی توێژینه‌وه	
2	یه‌که‌م : گرتی توێژینه‌وه.
3	دووهم : گرنگی توێژینه‌وه.
3	سێیه‌م : ئامانجی توێژینه‌وه.
4	چوارهم : مۆدلی توێژینه‌وه.
5	پینجه‌م : گریمانە‌ی توێژینه‌وه.
5	شه‌شه‌م : شیوازی کۆکردنه‌وه‌ی داتا و زانیاری توێژینه‌وه.
5	هه‌وته‌م : سنووری توێژینه‌وه.

بەشى دووھم باسى دووھم:	
6	يەكەم: ناساندنى رېكلامى ئەلىكترونى
6	دووھم: چەمك و پەرەپىدانى مېژووى رېكلامى ئەلىكترونى
6	سىيەم : پىئاسەى رېكلامى ئەلىكترونى
7	چارەم: تايبەتمەندىكانى رېكلامى ئەلىكترونى.
8	پىنچەم: جۆرەكانى رېكلامى ئەلىكترونى
9	شەشەم: ئامانج و گرنكى رېكلامى ئەلىكترونى و فۆرمەكانى.
10	حەوتەم: سوود و زىانەكانى رېكلامى ئەلىكترونى
باسى دووھم	
11	يەكەم: پىئاسەكردنى بەرھەمى گەشتىارى
11	دووھم: تايبەتمەندىكانى بەرھەمى گەشتىارى
12	سىيەم: جۆرەكانى بەرھەمى گەشتىارى
12	چارەم: گرنكى بەرھەمە گەشتىارىيەكان
باسى سىيەم	
12	يەكەم: پىئاسەى نووسىنگەى گەشتىارى
12	دووھم: ئامانجى نووسىنگە گەشتىارىيەكان
13	سىيەم: گرنكى نووسىنگەى گەشتىارى
13	چارەم: ئەركەكانى نووسىنگەى گەشتىارى

بهشی سییه م	
لايهنى پراكتيكي تويژينه وه	
15	يه كه م : كومه لگه ي ليكولينه وه و سامپلي وه رگيراو
18	دووه م : ريكلامى ئه ليكترونى
21	سنييه م : به رهه مى گه شتياى ناوخوى
بهشى چوارهم	
دهرئه نجام و پيشنياره كان	
23	دهرئه نجامه كان
24	پيشنياره كان
بهشى بينجه م	
27	سه رچاوه كان
29	پاشكو

ليستى خشته كان

لاپه ره	ناونيشان
16	دابه شکردنى وه لامدره وه كان به پيى تايبه تماندييه كه سيه كان

20	وہ لامدانہ وہی ریکلامی ئلیکترؤنی
22	وہ لامدانہ وہی بہرہ می گہشتیاری ناو خوئی

لیستی شیوہ

لاپہرہ	ناونیشان
4	مؤدلی گریمانہی توئیژینہ وہ

پيشه‌كى:

له سهردهمى دیجيتالى ئهمرودا، يان ريكلامى ئهليكترونى، روليكى چاره‌نووسساز ده‌گيريت له به‌ره‌وپيشبردنى به‌ره‌مى گه‌شتياري ناوخويى. له‌گه‌ل به‌كارهينانى به‌ربلاوى ئينته‌رنيت و زيادبوونى ژماره‌ى خه‌لك كه روو له پلاتفورمه ئونلاينه‌كان ده‌كهن بو زانيارى گه‌شتياري، ريكلامى ئهليكترونى بووه‌ته ئامرازىكى سهره‌كى بو ريكخراوه‌كانى بازاركردنى شوينى مه‌به‌ست و بازركانىه‌كان له پيشه‌سازى گه‌شتيارييدا. ريكلامى ئهليكترونى بووه‌ته ئامرازىكى سهره‌كى بو بازركانان و بازركانى گه‌شتياري. كه‌ناله جياوازه‌كانى دیجيتالى وه‌ك مالمپر، سوشىال ميديا، بزوينه‌رى گه‌ران، ئيمه‌يل ماركيتىنگ، و ريكلامكردنى ئونلاين له‌خوده‌گريت. ئه‌مه‌ش ريگه به بازركانانى شوينى مه‌به‌ست ده‌دات كه بتوانن بگه‌نه گه‌شتياريكى زياتر و په‌يوه‌ندييان له‌گه‌لدا بگهن و شوينه سهرنجراكيشه‌كان و شوينيكه مه‌به‌سته‌كان پيشان بدن .

به‌ره‌مى گه‌شتياري ناوخويى ئاماژه‌يه بو شوينه سهرنجراكيشه‌كان، ئه‌زمونه‌كان و خزمه‌تگوزاربييه‌كان كه له‌ناو ولايتكدا ده‌خريته بازاره‌وه بو گه‌شتياريانى ناوخويى، له‌وانه شوينه‌كان، شوينى نيشته‌جييون، گواستنه‌وه و كات به‌سهربردن. ئامانجى هاندانى تاكه‌كانه بو گه‌ران و چيژوه‌رگرتن له شوينه سهرنجراكيشه‌كانى ناو ولاته‌كه‌ى خويان له‌برى ئه‌وه‌ى گه‌شت بگهن بو ده‌ره‌وه‌ى ولات. تويژينه‌وه‌كه پيك ديت له چوار به‌شى سهره‌كى كه به‌م شيويه ده‌بيت: به‌شى يه‌كه‌م پيك ديت له چوارچيويه گه‌شتى تويژينه‌وه و ميتودى تويژينه‌وه. كه بريتين له: (كيشه‌ى تويژينه‌وه، گرنگى تويژينه‌وه، ئامانجى تويژينه‌وه، موديلي تويژينه‌وه، گريمانه‌ى تويژينه‌وه، ئامرازه‌كانى كوكرده‌وه‌ى داتا، و سنوورى تويژينه‌وه). له به‌شى دووه‌مدا باس له چوارچيويه تيورى تويژينه‌وه ده‌كه‌ين كه دابه‌ش ده‌بيته سهر دوو به‌شى تر. له به‌شى يه‌كه‌مدا باس له گوږاوى سهربه‌خو ده‌كه‌ين كه پيكهاتووه له ريكلامى ئهليكترونى كه تيايدا باس له چه‌مكى:(ئهليكترونى ده‌كه‌ين، پيناسه‌كردنى ، گرنگى ريكلامى ئهليكترونى، جوړه‌كانى، تايبه‌تمه‌ندييه‌كانى ،ئو فه‌كته‌رانه‌ى كه كارىگه‌رييان ده‌بيت له‌سهرى) سه‌باره‌ت به به‌شى دووه‌مى باس له گوږاوى پشتبه‌سته ده‌كه‌ين كه بريتيه له بره‌ودان بو به‌ره‌مى گه‌شتياري ناوخويى.

به‌شى سييه‌مى تويژينه‌وه لايه‌نى پراكتيكي له خو ده‌گريت كه ئه‌ويش له دوو به‌شى تر پيكديت له به‌شى يه‌كه‌مدا وه‌سفى كوومه‌لگاي تويژينه‌وه و سامپله‌كه‌ى ده‌كريت و له به‌شى دووه‌ميشدا وه‌سفى گوږاوه‌كانى تويژينه‌وه و شيكرده‌ويان بو ده‌كريت.

له‌به‌شى چوارهم و كوټايشدا ده‌رئه‌نجامه‌كان پيشان ده‌ده‌ين كه بو‌مان ده‌رده‌كه‌ويت پشت به‌ستن به ده‌رئه‌نجامه‌كانى مه‌يدانى و تيورى و دواتر پيشنيارى په‌يوه‌ست پيشكه‌شده‌كريت.

دووم : گرنگی توپژینه‌وه:

گرینگی توپژینه‌وه له‌وه‌دایه هه‌ولده‌دات هه‌ردوو گوراوه‌کانی سروشت و ناوه‌رۆکی په‌یوه‌ندی کاریگه‌ری نیوان ریکلامی ئەلیکترونی و بانگه‌شه‌کردن بۆ به‌ره‌می ناوخۆی دیاری بکات له‌ ریگه‌ی چه‌ند خالیکی گرینگ :

- 1- روناکردنه‌وه‌یه‌کی ته‌واو بۆ چه‌مک و ده‌سته‌واژه‌کانی ریکلامی ئەلیکترونی و بره‌ودانی به‌ره‌می ناوخۆی گه‌شتیاری.
- 2- ناساندنی ئەم چه‌مکانه به‌ کارمەند و ستافه‌کانی نیو کۆمپانیا گه‌شتیاریه‌کان.
- 3- ده‌رخستنی گرینگی پشت به‌ستن به‌ ته‌کنه‌لۆجیا به‌ شیوه‌یه‌کی گشتی وه به‌ تاییه‌ت به‌ ریکلامی ئەلیکترونی له‌ به‌ره‌و پیشبردنی به‌ره‌م و خزمه‌تگوزاریه‌ ناوخۆیه‌کان له‌ لایه‌ن نووسینگه‌ گه‌شتیاریه‌کان.

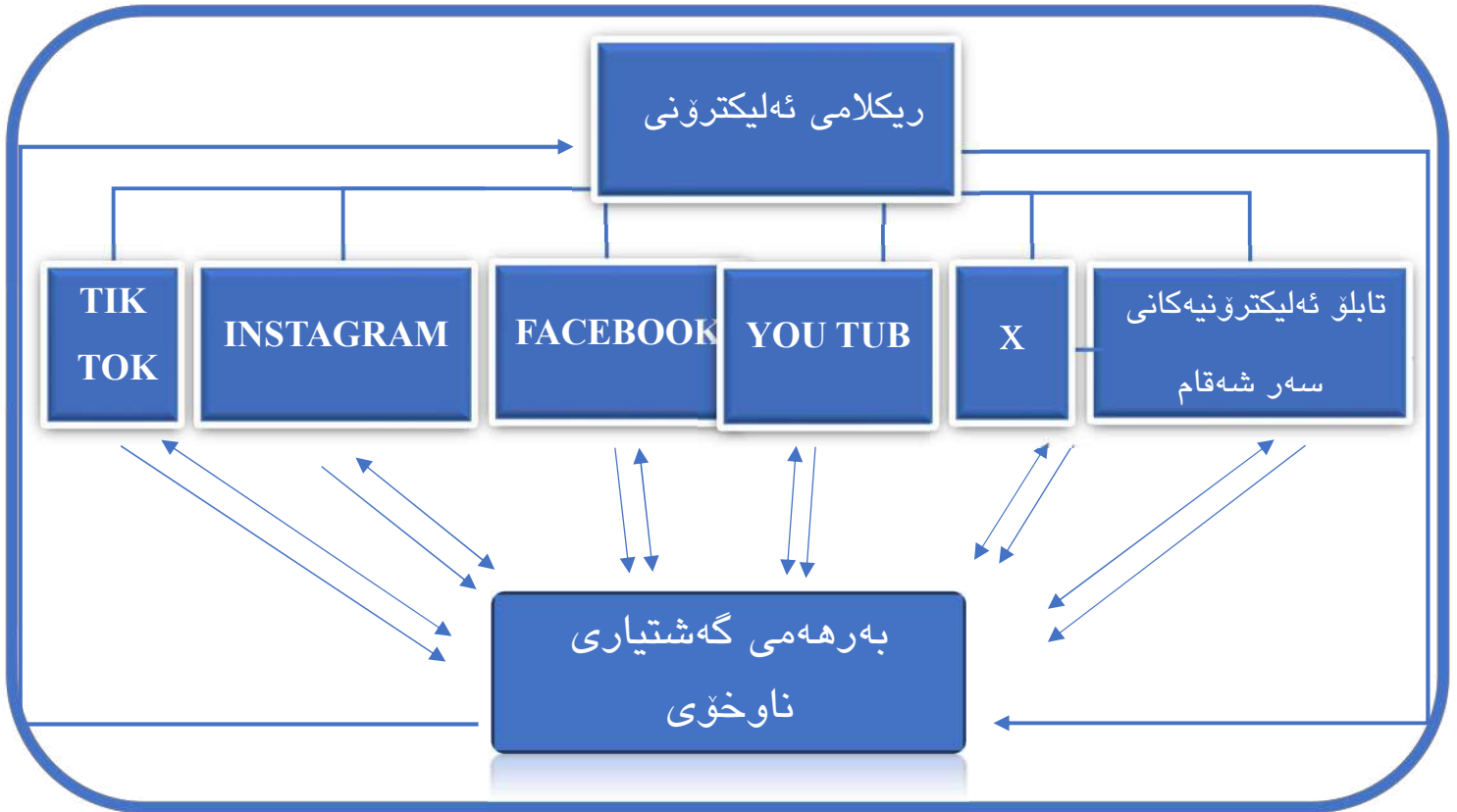
سێیه‌م : ئامانجی توپژینه‌وه‌که:

ئامانجی توپژینه‌وه‌که‌مان له‌م چه‌ند خالانه‌ ده‌ست نیشان ده‌که‌ین:

- 1- به‌ژداریکردن له‌ پیشکه‌شکردنی روناکردنه‌وه‌یه‌کی چر بۆ چه‌مک و لایه‌نه‌ تیوری و پراکتیکه‌کانی تاییه‌ت به‌ هه‌ردوو گوراو ئەویش به‌ ده‌ست‌نیشانکردنی شیوازی ریکلامکردنی ئەلیکترونی و په‌یوه‌ندی و کاریگه‌ری له‌سه‌ر بره‌ودان بۆ به‌ره‌می گه‌شتیاری ناوخۆی.
- 2- ئامانج له‌و توپژینه‌وه‌یه‌ نیشاندانی ئەو رۆله‌یه‌ که‌ ریکلامی ئەلیکترونی وه‌ک ئامرازێکی بانگه‌شه‌ بۆ خزمه‌تگوزاری و به‌ره‌مه‌ گه‌شتیاریه‌کان له‌لایه‌ن کاربه‌ده‌ستان و کارمەندانی نووسینگه‌ گه‌شتیاریه‌کانی نیو شاری هه‌ولێر نیشان بدری‌ت.
- 3- پێدانی زانیاری بۆ گه‌شتیاران و به‌کاربه‌ران سه‌باره‌ت به‌ به‌ره‌م و خزمه‌تگوزاریه‌ ناوخۆی.
- 4- راکێشانی سه‌رنجی به‌رپرسان له‌ نووسینگه‌کان بۆ گرینگی په‌ره‌پێدانی ریکلامی ئەلیکترونی دا‌بینکردنی چاره‌سه‌ر بۆ به‌رزکردنه‌وه‌ی کوالیته‌ی خزمه‌تگوزاریه‌کانی پیشکه‌شکراو له‌ نووسینگه‌کان.

چوارەم : مۆدلى توپزىنەوہ.

ئەم مۆدلىلەي خوارەوہ كارىگەرى و پەيوەندى رىكلامى ئەلىكترونى رووندەكاتەوہ كە چۆن كارىگەرى و پەيوەندى بەيكيان دەبەستىتەوہ بە بەرھەمى گەشتىارى ناوخۆى .

سەرچاوہ : لە ئامادەکردنى توپزەرەن.

(↓) كارىگەرى

(↔) پەيوەندى

پېنجه م : گريمانه‌ی توپژينه‌وه:

گريمانه‌ی سهره‌کی يه‌که م :

H1: په‌يوه‌نديه‌کی مه‌عنه‌وی له نيوان په‌هه‌نده‌کانی ريكلامی ئه‌ليكترونی هه‌يه له‌گه‌ل بره‌ودان بۆ به‌ره‌می گه‌شتیاری ناوه‌خویي.

H0: هيچ په‌يوه‌نديه‌کی مه‌عنه‌وی نيه له نيوان په‌هه‌نده‌کانی ريكلامی ئه‌ليكترونی له‌گه‌ل بره‌ودان بۆ به‌ره‌می گه‌شتیاری ناوه‌خویي.

گريمانه‌ی سهره‌کی دووهم :

H1: کاریگه‌ری مه‌عنه‌وی له نيوان په‌هه‌نده‌کانی ريكلامی ئه‌ليكترونی هه‌يه له‌گه‌ل بره‌ودان بۆ به‌ره‌می گه‌شتیاری ناوه‌خویي.

H0: هيچ کاریگه‌ری مه‌عنه‌وی نيه له نيوان په‌هه‌نده‌کانی ريكلامی ئه‌ليكترونی له‌گه‌ل بۆ به‌ره‌می گه‌شتیاری ناوه‌خویي.

شه‌شم : سنووری توپژينه‌وه.

سنووری توپژينه‌وه:

سنووری کاتی: له مانگی ئه‌یلوولی 2023 ده‌ست پیده‌کات تاوه‌کو مانگی نیسانی 2024.

سنووری شوین: نوسینگه گه‌شتیاریه‌کانی نیو شاری هه‌ولیر وه‌ک نمونه.

سنووری مرؤی: کاربه‌ده‌ستانی یان به‌ریوبه‌رانی نوسینگه گه‌شتیاریه‌کانی نیو شاری هه‌ولیر.

حه‌وته‌م: شیوازه‌کانی کۆکردنه‌وه‌ی زانیاری

ئامرازه‌کانی کۆکردنه‌وه‌ی داتا و زانیاری:

1- سه‌رچاوه‌ی زانستی: پشت به‌ستن به کتیب و نامیلکه و توپژينه‌وه‌ی زانستی و مالپه‌ره زانستیه‌کان و گوڤاری ئه‌کادیمی

2- سه‌رچاوه‌ی مه‌یدانی : فۆرمیکی راپرسی ئاماده ده‌که‌ین که هه‌ردوو گوڤاو له خۆ ده‌گریت دواتر دابه‌شی ده‌که‌ین به‌سه‌ر به‌ریوبه‌رانی نوسینگه گه‌شتیاریه‌کانی نیو شاری هه‌ولیر

فەصلى دووھم:

باسى يەكەم: ناساندنى رېكلامى ئەلىكترونى

1.1 چەمك و پەرەپپىدانى مېژووى رېكلامى ئەلىكترونى:

پرۇسسەيەكى پەيوەندى ناكەسىيە بۇ بلاوكردنهوى زانىارى له رېگه مىدىيى جۇراوجۇرەوه، و سروشتىكى قايلىكەرى هەيه سەبارەت به بەرھەمەكان (كالا و خزمەتگوزارىيەكان) يان بىرۆكەكان، و پارەكانى بەزۆرى له لايەن سپۆنسەرى رېكلامەوه دەدرىت به مالپەرەكان، هاوتايە له گەل رېكلامكردن له مىدىيى تەقلىدى له لايەن كۆمپانىياكانەوه له ناسينەوه و تيشك خستنه سەر ناوەرۆكى مىدىيا، و پاشان دەيفرۆشن به رېكلامكران له بۇشايى ئاسمان. (نەصير، بەبى سالى بلاوكردنهوه، لاپەرە ۲۵)

رېكلامى ئەلىكترونى نوينەرايەتى هيزىكى پەيوەندى دەكات كه رۆلىكى بنەرەتى دەگىرپت له رازىكردى به كاربهران بۇ كرپنى ئەو بەرھەمانەى كه له لايەن رېكراوه قازانجوانەكان و قازانچ نويسەتەكانەوه رېكلاميان بۇ دەكرپت، وەك چۆن رېكلامى ئەلىكترونى نوينەرايەتى هيزىك دەكات كه به كارهينەران پالدهنپت بۇ كرپنى بەرھەمە رېكلامكراوهكان، كه رۆلىكى سەرەكى دەگىرپت له بناتنەنەوه و بەرزكردنهوى ناوبانگ. رېكلام هونەرى راکيشانى تاكەكانە بۇ كرپن، و سەرھەلدانى ئىنتەرنپت هانى كۆمپانىياكانى داوه بۇ پەسەندكردى رېكلامى ئەلىكترونى؛ به ئامانجى گەيشتن به پەيوەندى له گەل به كارهينەران و كارىگەرىكردن له سەر رەفتارى رېكلاميان، به تېچووى كەم به بەراورد به رېكلامى تەقلىدى. (حەسەن، ۲۰۱۴، لاپەرەكان ۲۰-۲۲)

2.1 رېكلام بەم شپۆويه پېناسە دەكرپت: "ئامرازىكى نا كەسايەتى بۇ پېشكەشكردى كالا و خزمەتگوزارى و بىرۆكەكان له لايەن لايەنىكى ناسراوهوه و له بەرامبەردا بپره پارەيەكى پىدراو. له رېگه رېكلامەوه، رېكراوهكان هەولى دروستكردى وئىنەيەكى ئەرپنى له نپو خەلكدا سەبارەت به بەرھەمە رېكلامكراوهكان له رېگهى هاندان و وروژاندنى خواست دەدەن.

هەرۆهها هەندىك له توپزەران پېيان وايە كه رېكلامى ئەلىكترونى برىتپپه له: "زانيارپپهكان كه له رېگه سايى ئىنتەرنپتەوه دەخرپنە بەردەستى خەلك، پەيوەندپپان به كالا و خزمەتگوزارىيەوه هەيه، سروشتى رېكلامى (يان بانگەشە) يان هەيه، به مەرچىك ئامانجى پالنانى ئەو كەسانە بپت كه دەچنە ناو سايتهكەوه بۇ كرپنى ئەم كالا و خزمەتگوزارىيەنه. (كنيفە، حوزەيرانى ۲۰۱۷)

3.1 گەشەسەندنى مېژووى رېكلامى ئەلىكترونى: رېكلامى ئەلىكترونى وەك جۆرىكى بنەرەتى له جپهانى رېكلامدا سەرپههلاوه له سەرەتاي دەركەوتنى يەكەمىن رېكلامى بازركانى له سالى ۱۹۹۴، كاتپك دامەزراوهيەك رېكلامىكى له گروپه هەوالپپهكان بلاوكردەوه، و وەلامدانەوهى ئەمەش رېكلامكردن بوو به دوو ئاراستەى جياواز و ئەمەش بووه هوى

كشانه‌وهی دامه‌زراوه‌كه له كاركردن له‌سه‌ر ئینتەرنیټ، و بازارپى ئینتەرنیټ بوو ته واقیع، بۆیه به تاراڤه‌یه‌ك تازه داده‌نریټ، هەرچه‌نده ئه‌م میدیایه له سه‌ره‌تای حه‌فتاكانی سه‌ده‌ی رابردوودا ده‌ركه‌وت، به‌لام ئامیزگرتنی یه‌كه‌م ریکلامی پارهدار تا سالانی نه‌وه‌ده‌كان ئه‌نجام نه‌ده‌درا، ریک له 27 تشرینی یه‌كه‌می 1949، له‌گه‌ل كرده‌وه‌ی مالمپه‌ری گوڤاری wired ئه‌مريکی وایرد له ناوینشانی www.hotwired.com كۆمپانیای ئه‌مريکی (AT&T) یه‌كه‌م كه‌س بوو كه به‌كارى هینا، و بۆیه نوینه‌رایه‌تی یه‌كه‌م ریکلامه‌كه‌ر ده‌كات له مالمپه‌ره‌كه‌دا، و یه‌كه‌م كریار له‌م پرۆسه‌یه‌دا كریاری ئه‌مريکی بوو. (بلكه‌له، 2016/2017،)

2. تايبه‌ته‌ندی و جوهره‌كانی ریکلامی ئه‌لیكترونی.

1.2 تايبه‌ته‌ندیه‌كانی ریکلامی ئه‌لیكترونی: ده‌توانریټ به‌م شیوه‌یه ئاماژه‌یان پێدريټ:

1.1.2 كارلیكکردن: به‌كاربه‌ر ده‌توانریټ كارلیك له‌گه‌ل سایته میدیاییه‌كان بكات (بو داواى زانیاری زیاتر یان وه‌لامدانه‌وه‌ی پرسیاره‌كان)،

2.1.2 خیرایی و نه‌رمی له‌گه‌شتن به ئاماده‌بووان: كاریگه‌ری ئینتەرنیټ 24 كاتژمیر له‌ رۆژیکدا و 7 رۆژ له‌ هه‌فته‌یه‌كه‌دا به‌رده‌سته، ئه‌مه‌ش ریکه‌ به‌ كۆمپانیایه‌كانی ریکلام ده‌دات توانایه‌کی بالاییان هه‌بیټ بوو به‌دواداچوون بوو هه‌لمه‌تی ریکلامه‌کانیان رۆژ به‌ رۆژ و به‌رده‌وام نوێكردنه‌وه و ده‌ستكاریکردنی، و ته‌نانه‌ت هه‌لوه‌شانده‌وه‌ی به‌پێی پله‌ی كارلیکی بینهر له‌گه‌لیدا. (ته‌قی & خالده، 2017/2018)

3.1.2 به‌دواداچوون بوو به‌رژه‌وه‌ندییه‌كانی ئامانج: توانای كۆمپانیایه‌كانی ریکلام بوو گه‌شتن به‌ كه‌رته تايبه‌ته‌كانی بازارپى ئامانج زور به‌ خیرایی په‌ره‌ی سه‌ندووه، له‌سه‌ر بنه‌مای داتای ورد، یان خیرایی په‌یوه‌ست به‌ مۆدیلیکی دیاریکراو.

4.1.2 یه‌كخستنی مالمپه‌یدیا: ریکلامی ئه‌لیكترونی ده‌رفه‌تی به‌كاره‌یتانی ده‌ق و ده‌نگ و بینراو ده‌ره‌خسینیټ، ده‌توانریټ وینه‌ی به‌ره‌مه‌كه‌ له‌ كاتی به‌كاره‌یتاندا بگیریټ، له‌ هه‌موو لایه‌كه‌وه‌ پیشانی بدريټ، به‌ به‌كاره‌یتانی سى په‌هه‌ند، و به‌ده‌سته‌یتانی نمونه‌ی وه‌ك: كتیب، سى دی، یان قیدیۆ کلیپ .

5.1.2 تیچ‌وو‌ی كه‌م: ده‌توانریټ ریکلامی تیدا نمایش بکریټ به‌ نرخیکى كه‌م، و پاشه‌كه‌وتکردنی تیچ‌وو‌ی كار، چاپکردن، پۆسته و خه‌رجیه‌كانی تری ئامرازه ته‌قلیدییه‌كان كه‌ یارمه‌تیده‌ره‌ بوو كه‌مکردنه‌وه‌ی تیچ‌وو‌ی ریکلام، به‌ تايبه‌ت له‌ كۆمپانیایه‌كانی ته‌كنه‌لۆجیا. (، بلخیر ته‌قی الدین، لونس خالده،)

2. جوهره‌كانی ریکلامی ئه‌لیكترونی

ریكلام بوو دوو جوهری بنه‌ره‌تی پۆلین ده‌کریټ:

2.2 ریکلامی ئه‌لیكترونی له‌ ریکه‌ی ئینتەرنیټه‌وه (ویب): ئه‌م جوهره ریکلامه له‌م‌پۆدا كۆمه‌لیك شوین و به‌رنامه‌ی به‌رفراوان له‌ ئینتەرنیټدا داگیرکردووه و ئیستا له‌ كاتی گه‌ران به‌

مالپرهکاندا به شیوه و دیزاینی جیاواز تووشی ئەم بەرنامەیانە دەبین. وه هه‌مه‌چه‌شن، گرنگترینیان ده‌توانریت به‌م شیوه‌یه کورت بک‌ریت‌وه: (مه‌سعووده & مه‌سرانی، ۲۰۱۸/۲۰۱۷)

یه‌که‌م: شریتی ریکلام

دووه‌م: سپۆنسه‌ری ئەلیکترۆنی

سییه‌م: ریکلامی نیوان کاته‌کان (به‌شه‌کان)

3.2 ریکلامی ئەلیکترۆنی له‌ ده‌روه‌ی ئینته‌رنیت:

ئەم جووره‌ ریکلامه‌ به‌ ساده‌یی و پوونی بیروکه‌کانی تایبه‌تمه‌نده، سه‌ره‌رای سنوورداربوونی ئامرازه‌کانی ته‌کنه‌لوژیای ئەلیکترۆنی و کاریگه‌رییه‌کانی له‌سه‌ر پۆلیکی دیاریکراوی به‌کاربه‌ران، له‌گه‌ل ئەوه‌شدا ریگا‌کانی گه‌شه‌کردن و گه‌شه‌کردنی له‌ ریگه‌ی جوور و فۆرمه‌ جیاوازه‌کانییه‌وه‌ زانیوه، که‌ ده‌توانریت به‌م شیوه‌یه کورت بک‌ریت‌وه:

1.3.2 ریکلامی بلوتوز: ته‌کنه‌لوژیای بلوتوز به‌ ته‌کنه‌لوژیایه‌ک داده‌نریت که‌ تایبه‌تمه‌ندییه‌ نیوده‌وه‌ له‌ تایبه‌کانی هه‌یه که‌ له‌سه‌ر بنه‌مای به‌س‌تنه‌وه‌ی مۆبایل و ئامیره‌ ئەلیکترۆنییه‌ جیاوازه‌کانی تر به‌ یه‌که‌وه‌ به‌ شیوه‌یه‌کی بی‌ وایه‌ر، سیگناله‌کانی بلوتوز کاریگه‌رییان هه‌یه‌ له‌ ناو بازنه‌یه‌کدا که‌ تیره‌که‌ی ۱۲ مه‌تر ده‌بی‌ت، و ئەم سیگناله‌ ده‌توانریت بچیته‌ ناوه‌وه‌ دیواره‌کان، ئەمه‌ش وا ده‌کات کۆنترۆل‌کردنی ئامیره‌کان له‌ ژووریکه‌وه‌ بو ژووریکی تر. به‌بی‌ ئەوه‌ی به‌ شیوه‌یه‌کی شه‌خسی بگوازریت‌وه‌ بو ئەو ئامیره‌یه‌ی که‌ ناتوانریت کارپیک‌ریت.

2.3.2 ریکلامی کورته‌ نامه‌ ناردن (SMS): ئەم زاراوه‌یه‌ ئاماژه‌یه‌ بو خزمه‌تگوزاری په‌یوه‌ندی نووسین، که‌ به‌ ساده‌یی شیوازیکی په‌یوه‌ندی‌کردنه‌ که‌ له‌سه‌ر بنه‌مای ناردن و ئالوگۆرکردنی ده‌ق له‌ نیوان کۆمه‌لیک مۆبایل یان کۆمپیوتەر له‌ سنووری ۱۶۰ پیت، به‌ ژماره، پیت، و بۆشایی بۆ زمانی لاتینی، و ۷۰ پیت بۆ عه‌ره‌بی و چینی. (مه‌سعووده & مه‌سرانی، ۲۰۱۸/۲۰۱۷، ل. ۴۲).

3.3.2 بانگه‌شه‌کردنی په‌یامه‌کانی مالتیه‌دیا (MMS): خزمه‌تگوزاری MMS به‌ هه‌موو ناردن و وه‌رگرتنیکی نامه‌ی وینه‌یی، فایله‌ ده‌نگییه‌کان، یان فایله‌ فیدیوییه‌کان، هه‌روه‌ها نامه‌ کورته‌کان که‌ ناوه‌رۆکیکی زیاتریان هه‌یه‌ له‌ نامه‌ی کورته‌ی SMS پیناسه‌ ده‌ک‌ریت (مه‌سعووده & مه‌سرانی، ۲۰۱۸/۲۰۱۷، ل. ۴۰).

3. ئامانچ و گرنكى رېكلامى ئەلىكترونى و قۇرمەكانى.

1.3 ئامانچ و گرنكى رېكلامى ئەلىكترونى

رېكلامى ئەلىكترونى بوووتە بازىرگانىيەكى جىھانى بە سەرکردايەتى دامەزراوہ گەورەكانى پىشەيى، ئەوانىش قازانجى گەورەي لى دەچنن، ئامرازىكى گرینگە لە جىھانى پىشكەوتوودا بو ئەوہى وەك مىكانىزمىكى ھەمىشەيى بو بانگەشەكردن لە سەرانسەرى جىھاندا بەكاربەئىرىت، رېكلامى ئەلىكترونى لە بەرامبەردا كارىكى زۆر دەكات بو ئاسانكارى پرۆسەي بازارکردن و پىدانی دەرفەت بە وەرگەر (كړپار) كە لە نىوان كالا و خزمەتگوزارىيەكانى رېكلامكراودا ھەلبۇزىرىت و بەراوردىان بكات لەگەلىان ئامانجەكان كە بويان داپىژراوہ، و ئەم ئامانجانە دەتوانرىت بەم شىوہىە كورت بكرىتەوہ:

1. بىرھىتانەوہى بوونى كالا يان خزمەتگوزارىيەكە و ھاندانى بەكارھىتانى.
2. گۆرىنى رەوتەكان لە بەكارھىتانى ئەسلى كالا يان خزمەتگوزارى:
3. كۆمپانىا سەرکەوتووەكان لە بازاردا دەبىت تايبەتمەندى جياوازيان ھەبىت لەگەل ھاوتاكانيان لە بازاردا. (بلكطە، 2016/2015)

2.3 گرنكى رېكلامى ئەلىكترونى

سەبارەت بەو گرنگىيە زۆرەي كە لە رىگەي ئامانجە ديارىكراوہكانەوہ بەدەست ھاتوہ، دەتوانرىت بەم شىوہىە كورت بكرىتەوہ:

1.2.3 **دروسىتكردى ھۆشيارى لەسەر دامەزراوہكە و بەرھەمەكانى:** مالىپەرى دامەزراوہكە يارمەتى دروسىتكردى ھۆشيارى دەدات لەسەر بەرھەمەكانى، پاشان زياتر لەو بەرھەمانە دەفرۆشىت.

2.2.3 **وروزاندنى ئارەزوو:** ئەو دامەزراوانەي كە مالىپەرىكيان ھەيە ھەولدەدەن سەرنجى خەلك بو ئەم سايتانە وروژىنن، و بەم شىوہىە ئارەزووى خويان بو ئەو كالا و خزمەتگوزارىيەانە وروژىنن كە رېكلاميان بو دەكەن.

3.3.3 **دروسىتكردى وىنەيەكى دەروونى:** مالىپەرى دامەزراوہكە يارمەتيدەرە لە دروسىتكردى و بنىاتنانى وىنەيەكى دەروونى ئەرىنى دامەزراوہكە، ھەروەھا ئەم مالىپەرە بە نىشانەي شەرعىيەتى دامەزراوہكە دادەنرىت.

4.3.3 **كەمكردنەوہى تىچوونەكان:** مالىپەرى رىخراوہكە يارمەتى كەمكردنەوہى تىچووى خزمەتكردى كړيارانى ئىستا و داھاتو دەدات.

4. سود و زیان‌های ریکلامی ئه لیکترونی:

1.4 سووده‌های ریکلامی ئه لیکترونی:

پیوسته تیشک بخریته سهر تاییه‌تمه‌ندییه‌های ریکلامی ئه لیکترونی، هه‌روه‌ها ده‌توانریته ئامازه به گرنگترین تاییه‌تمه‌ندییه‌های بکریته به‌م شیوه‌یه:

1.1.4 له رووی فورم و میکانیزمی کارکردنه‌وه: زورجار ریکلامه ئه لیکترونییه‌کان له شیوه‌ی تابلوییه‌کی بچووکدایه که له‌سهر سه‌روه‌ه یان خواره‌وه‌ی شاشه‌که ده‌رده‌که‌ویته و زورجار گراف، هیما، یان هه‌ردووکی تیدایه. (عه‌ساسی، ۲۰۱۴/۲۰۱۵)

2.1.4 تاییه‌تمه‌ندی داوای مؤله‌ت: ریکلامه ئه لیکترونییه‌کان به تاییه‌تمه‌ندی "داواکردنی مؤله‌ت" تاییه‌تمه‌ندن، که به‌کارهینه‌ر یان وه‌رگری په‌یامی ریکلام هه‌لبژارده‌ی خویندنه‌وه‌ی په‌یامی ریکلام یان ره‌تکرده‌وه‌ی هه‌یه، به‌کارهینه‌رانی ئینته‌رنیته، له‌کاتی دابه‌زاندنی فایلیکی دیاریکراودا، به‌زوری به‌ر ئه‌و په‌یامانه ده‌بن که داوای کلیکی له‌سهر ده‌که‌ن به‌لی ئه‌گه‌ر بیه‌ویته له ماوه‌ی بارکردندا به‌سته‌ریکی ریکلام بینم یان بیسرمه‌وه.

3.1.4 له ریگه‌ی هیزی قایلکه‌روه‌ه: هیزی قایلکردنی تابلوی بانگه‌شه له هاندانی سه‌ردانکه‌ردایه بو کلیکردن، له ریگه‌ی دوو لیدانه‌وه ده‌گوازیته‌وه، یان به تاک یان پیکه‌وه.

4.1.4 له رووی ناوه‌رۆکی په‌یامی ریکلامه‌وه: په‌یامی ریکلامی ئه لیکترونی وینه و ده‌نگ و جوله و دهق له‌خوده‌گریته و پیوستی به‌هرزترین ئاستی گرنگیدان هه‌یه له‌رووی دیزاینه‌وه، واته ده‌نگی جوان، وینه‌ی جوان. (عه‌ساسی، ۲۰۱۴/۲۰۱۵)

2.4 زیان‌های ریکلامی ئه لیکترونی:

1.2.4 نه‌بوونی هوشیاری له رۆلی ئینته‌رنیته، و خاوبوونه‌وه‌ی تور و هیله‌های په‌یوه‌ندی له جیهانی عه‌ره‌بیدا.

2.2.4 ژماره‌یه‌کی که‌می به‌کارهینه‌رانی ئینته‌رنیته، و نه‌بوونی مالپه‌ر بو کۆمپانیا بازرگانیه‌کان.

3.2.4 کۆمپانیاکانی ریکلام له گرنگی ریکلامی ئه لیکترونی تیناگه‌ن.

4.2.4 شکسته‌هیتان له وه‌رگرتن و پراکتیزه‌کردنی بازرگانی ئه لیکترونی به شیوه‌یه‌کی گونجاو، و تیچووی زور.

5.2.4 ئاماده‌نه‌بوونی مالپه‌ره‌کان له ولاتانی عه‌ره‌بی بو خزمه‌تکردنی ریکلامی ئه لیکترونی.

6.2.4 شکسته‌هیتان له وه‌رگرتن و پراکتیزه‌کردنی بازرگانی ئه لیکترونی به شیوه‌یه‌کی گونجاو. (بیلکاهلا)

باسی دووهم:

1. پیناسه کردنی به رهه می گه شتیاری

1.1 پیناسه می به رهه م :

چهن دین هه ولی تووژهران و نووسهران ههیه بو پیناسه کردنی خزمه تگوزاری و به رهه م یه کیک له و پیناسه یانه ئه وهیه که له لایه ن کومه له ی بازار کردنی ئه مریکیه وه پیشکه شکره به م شیوهیه پیناسه می کردووه: "ئه و چالاکیه یان سوودانه ی که پیشکه ش ده کرین بو فروشتن یان په یوهستن به کالایه کی دیاریکراوه وه. (حمید طائی، 2007)

2.1 پیناسه می به رهه می گه شتیاری:

له رووی زمانه وانیه وه وشه ی به رهه م زارواهی کی گشتگیره که به واتای هه موو ئه و کالایه و خزمه تگوزاری یانه دیت که پیشکه ش به سوودمه ندان ده کریت. (سمیره، 2015/2014)

به رهه می گه شتیاری بریتیه له: به رهه می گه شتیاری واتا هه موو شتیکی که پیشکه ش به گه شتیاران ده کریت، له دیمه ن و مه له وانگه و هونه ری فولکلوری و یادگاری و ئاسه واری میژووی و ئاسه واری ئایینی و وهرزش و کاتی خوشی، هه موو ئه و توخمانه ی که پیشتر باسما ن کرد به که رهسته ی خا و داده نریت که ده بیت په ره ی پیبدریت بو ئه وه ی بتوانیت بیت به پیداویستیه کانی بازاره جیاوازه کان.

3.1 تایبه تمه ندیه کانی به رهه می گه شتیاری:

گرنگترینی ئه م تایبه تمه ندیانه ئه مانه ن: (أبو قحف، 2003)

- 1- گه شتوگوزار پنیوستی به کوالیتی و به رهه م و خزمه تگوزاری ههیه چونکه پنیوستی و خواستی تاکه کهس له کاتی به تالیدا تیر دهکات بو به دهسته ئانی ئاسووده یی بویان یان له کاتی بارودوخی تایبه ت وهک چاوپیکه وتنی بازارگانی.
- 2- خیرایی له کاتی پیشکه شکردنی خزمه تگوزاری بو تیرکردنی ئاره زووی گه شتیاران له ماوه ی مانه وه یان له شوینی گه شتیاری .
- 3- پرؤسه ی دابینکردنی خزمه تگوزاری گه شتیاری له شوین و کاتی به رهه مه ئانیان دهسته ئیده کات و کوتایی دیت، ئه مه ش واتای ئاماده بییان بو له ناوچوون.
- 4- زوربه ی خزمه تگوزاری گه شتیاری پشت به توخمه مرویبه که ده به ستیت له پرؤسه ی به رهه مه ئیان و دابینکردنیدا چونکه راسته وخو بو گه شتیاران دابین ده کرین.
- 5- فره چه شنی زور له فورم و ئامرازه کانی خزمه تگوزاری گه شتیاریدا چونکه کریاران له رووی نه ته وه یی و ته مه ن و چینی کومه لایه تی و توانای دارایی و به رژه وه ندی و ئه زمون له کاتی پراکتیزه کردنی گه شتیاریدا یه کسان نین.
- 6- ئه و خزمه تگوزاری یانه ی پیشکه ش به گه شتیاران ده کریت هه ول و کرده وه ی زوریک له تاکه کان یه کده خات، وهک هه ولی کریکارانی پسپور له بواری گه شتیاری و هه ول و کرداری کومپانیا و ریکخراوه کانی تری وهک گواسته وه و په یوه ندیه کان.
- 7- په یوه ندی راسته وخو و به رده وامی نیوان ستاف و گه شتیاران.
- 8- خزمه تگوزاری گه شتوگوزار پیداویستیه سه ره تایبه کانی گه شتیاران دابین دهکات وهک

خهوتن، خواردن، خواردنه وه و ... هتد له ماوهی مانه وه یاندا.

4.1 جۆره کانی به ره می گه شتیاری

به ره می گه شتیاری له چه ندین خزمه تگوزاری پیکدیت، گرنگترینان بریتین له: (بلالط، کواش 2005،

- خزمه تگوزاری شوینی نیشته جیبوون.
- خزمه تگوزاری نانخواردن.
- خزمه تگوزاری گواستنه وهی گه شتیاری.
- خزمه تگوزاری گه شتوگوزار و نوسینگهی گه شتیاری.
- خزمه تگوزاری زانیاری گه شتیاری.
- -خزمه تگوزاری بازارکردنی گه شتیاری.
- خزمه تگوزاری په یوه ندیبه کان.
- خزمه تگوزاری کات به سه بردنی گه شتیاری.
- خزمه تگوزاری ئالوگور.
- خزمه تگوزاری ئه منی.

5.1 گرنگی به ره می گه شتیاری به کان

به ره می گه شتیاری به کان به کیکن له گرنگترین ئه و شتانهی که پیویسته لیکولینه وهی له سه ر بکریت و پیویسته کاریان له سه ر بکریت و باشتر بکرین بو ئه وهی بگاته زورتین ژمارهی گه شتیاری، گه شتیاری ناتوانیت سه ردانی ولاته که بکات و چیژ له شوینه گه شتیاری به کان وه ربگ به ره می گه شتیاری به کان ده بیت باش بن، چونکه که سایه تیبه کی باش ده بارهی ولاته که له هه موو ولاتانی جیهاندا پیشکه ش ده کهن، هه روه ها به هوی سنووردار بوونی سه رچاوه سروشتیبه کان له زوربهی ولاتان، پیویسته کار بکریت بو باشترکردنی خزمه تگوزاری به گه شتیاری به کان که بو که رتی گه شتیاری دابین ده کرایت و کار بکریت بو په ره پیدانیان و به ده ستهینانی زورتین ژمارهی گه شتیاری.

2. به ره می ناوخوی نووسینگه کانی گه شتیاری

1.2 پیناسهی نووسینگهی گه شتیاری

نووسینگه کانی گه شتیاری به گشتی ده توانریت وهک نیوه ندگیری نیوان خاوهن خزمه تگوزاری به گه شتیاری به جیاوازه کان (هوتیل و شوینی نیشته جیبوونی دیکه، ئامرازه کانی گواستنه وه، دامه زراوه گه شتیاری به کان) و به کار به ره کانیان پیناسه بکریت، که وهک گه شتیاری ده برپدراوه (سه عید الباتوتی، 2004، ل 47).

2.2 ئامانجی نووسینگه گه شتیاری به کان

2.2.1 به ره وه پیشبردنی شوینیکی مه به ست: ده زگا گه شتیاری به کان ئامانجیان ناساندنی شوینی مه به ست و به بازارکردنی شوینی مه به ست بو ئه وهی سه ردانیکه رانی ناوخو و نیوده وه له تی بو خویان رابکیتشن. ئه مه ش ده توانیت هه له مه تی ریکلام، پیشانگای بازارگانی، گه شتی ئاشنابوون و هاوبه شی له گه ل

بریکاره‌کانی گه‌شتیاری و به‌پۆه‌به‌رانی گه‌شتیاری له‌خۆبگریت.

2.2.2 به‌رزکردنه‌وه‌ی ئە‌زموونی سه‌ردانکه‌ران: ده‌زگا گه‌شتیارییه‌کان کارده‌که‌ن بۆ باشترکردنی ئە‌زموونی گه‌شتیاری سه‌ردانکه‌ران له‌ شوینی مه‌به‌ست. ئە‌مه‌ش ده‌توانیت بریتی بیت له‌ پیدانی زانیاری و سه‌رچاوه‌ بۆ گه‌شتیاران، په‌ره‌پیدانی ژیرخانی گه‌شتیاری، و پشتگیریکردن له‌ په‌ره‌پیدانی به‌ره‌م و خزمه‌تگوزارییه‌ گه‌شتیارییه‌ کوالیتی به‌رزه‌کان.

3.2.2 زیادکردنی ژماره‌ی سه‌ردانکه‌ر و داها: یه‌کیک له‌ ئامانجه‌ سه‌ره‌کییه‌کانی ده‌زگا گه‌شتیارییه‌کان زیادکردنی ژماره‌ی سه‌ردانکه‌ره‌ بۆ شوینیکی مه‌به‌ست و درووستکردنی سوودی ئابووری. ئە‌مه‌ش ده‌توانیت له‌ ریگه‌ی هه‌لمه‌تی بازرگانی ئامانجدار و هاوکاری له‌گه‌ل که‌رتی تایبه‌ت و راکیشانی بۆنه‌ و کۆنفرانس بۆ شوینی مه‌به‌ست به‌ده‌ست به‌یتریت.

4.2.2 گه‌شه‌پیدانی گه‌شتیاری به‌رده‌وام: زۆریک له‌ ده‌زگا گه‌شتیارییه‌کان گرنگیان به‌ پیشخستنی شیوازه‌ گه‌شتیارییه‌ به‌رده‌وامه‌کانه‌. ئە‌مه‌ش بریتییه‌ له‌ که‌مکردنه‌وه‌ی کاریگه‌رییه‌ نه‌رینییه‌کان له‌ سه‌ر ژینگه‌ و کۆمه‌لگا ناوخییه‌کان، پاراستنی میراتی کولتووری، و پیشخستنی ره‌فتاری به‌رپرسیاران‌ه‌ی گه‌شتیاری له‌نیو سه‌ردانکه‌راندا.

5.2.2 هاوکاری و هاوبه‌شی: زۆرجار ده‌زگاکانی گه‌شتیاری له‌گه‌ل لایه‌نه‌ په‌یوه‌ندیداره‌ جیاوازه‌کان کارده‌که‌ن، له‌وانه‌ حکومه‌تی ناوخیی، به‌پۆه‌به‌رانی گه‌شتیاری، کۆمه‌له‌ پیشه‌سازییه‌کان، و ریکخواه‌ کۆمه‌لایه‌تییه‌کان.

3.1 گرنگی نووسینگه‌ی گه‌شتیاری:

نووسینگه‌ی گه‌شتیاری و گه‌شتوگوزار پۆلیکی گرنگ و دیار ده‌گێریت له‌ په‌ره‌پیدانی گه‌شتیاری ده‌ره‌کی و ناوخوا، هه‌روه‌ها گرنگه‌ بۆ ئابووری و ئە‌ده‌بیات و په‌یوه‌ندییه‌ کۆمه‌لایه‌تییه‌کان و هتد له‌ هه‌ر ولاتیکیدا، هه‌روه‌ها ئە‌م نووسینگانه‌ کار بۆ دامه‌زراندنی هی‌زی مرۆیی ده‌که‌ن، به‌مه‌ش به‌شداری ده‌که‌ن له‌ پیشکه‌وتنی گه‌شتیاری ئاستی داها‌تی دارایی دانیش‌توان. هه‌روه‌ها کاریگه‌ری له‌ سه‌ر هاوسه‌نگی پارهی هه‌ر ولاتیکی هه‌یه‌، هه‌روه‌ها یارمه‌تی باشترکردنی داها‌تی نیشتمانی ده‌دات له‌ ریگه‌ی باج له‌ سه‌ر ئە‌و قازانجانه‌ی که‌ له‌ دراو به‌ زه‌حمه‌ت به‌ده‌ستی ده‌هینیت.

4.1 نه‌رکه‌کانی نووسینگه‌ی گه‌شتیاری:

نووسینگه‌ی گه‌شتوگوزار ده‌توانی به‌و شیوه‌یه‌ پیناسه‌ بکریت که‌ هه‌ر فه‌رمانگه‌یه‌ک، دامه‌زراوه‌یه‌ک یان کۆمپانیایه‌ک که‌ پسپۆرییه‌که‌ی پیشکه‌شکردنی ئە‌م خزمه‌تگوزاریانه‌ی خواره‌وه‌یه‌. (سامی عه‌بدولقادر سه‌عید، ۲۰۰۸، ل ۸۸، ۸۹):

- ریکخستن و جیبه‌جیکردنی گه‌شتی گروپی و تاکه‌که‌سی له‌ ناوخوا و ده‌ره‌وه‌ی ولات و ریکخستنی پێویست بۆیان.
- حه‌زکردن و فرۆشتنی بلیتی گه‌شت بۆ ئامرازه‌ جو‌راو جو‌ره‌کانی گواستنه‌وه‌ی وشکانی و ده‌ریایی و ئاسمانی.
- ریکخستنی پێویست بۆ حه‌زکردنی ژوور له‌ هۆتیل و شوینی نیشته‌جیوونی جو‌راو جو‌ر و دانوستان له‌ سه‌ر نرخ له‌گه‌ل دا‌بینکه‌رانی ئە‌م خزمه‌تگوزاریانه‌ و گریبه‌ستکردن

لەگەلیان.

- ریکخستنی بەشداریکردن لە بۆنە تاییهتەکانی گەشتیاری و فیستیقالە جوړاوجۆرهکانی وهک فیستیقالە هونەرپهکان و موسیقی و وەرزشی.
- پیشکەشکردنی ئامۆژگاری بۆ کپیاران سەبارەت بە گەشتە گونجاوهکان و نرخەکانیان و شوینی گونجاو بەپێی ئارەزووهکانیان.
- زانیاری تەواو لەسەر هەموو ئەو زانیاریانە پەيوهستن بە خشته و کاتی گەشتەکانی فرۆکه و شەمەندەفەر و نرخى هۆتیلەکان و قەبارە و کوالیتی و نرخى ئەو خزمەتگوزاریانەى تێیدا پیشکەش دەکرین.
- ئەنجامدانی هەموو ریکخستنهکان و پێدانی ئامۆژگاری سەبارەت بە بیمه‌ی گەشت، بیمه‌ی جانتا، دەرکردنی چیکى گەشتیار، و هەموو شتیک که پەيوه‌ندی بە پرۆسه‌ی ئالوگۆری دراوه‌وه هه‌یه.
- دابینکردنی ئەو بلاوکراوه بە کپیاران که یارمه‌تیان دەدات بۆ بەده‌سته‌یهێنانی زانیاری گونجاو سەبارەت بە گەشتەکه و ئەو شوینانەى که سەردانیان دەکەن.
- یارمه‌تیدانی کپیاران لە ئاماده‌کردنی بەلگه‌نامه‌ی گەشت و وەرگرتنی قیزه‌ی گەشتیاری بۆ ئەو ولاتانەى که ئەگەر پێویست بوو سەردانیان دەکەن.
- ئەنجامدانی هەموو ریکخستنی بۆ گەشت بۆ گروپه‌کان که ئارەزووی تاییه‌تیان هه‌یه، وهک سه‌فه‌ری هه‌ج و عومره، گەشتی کار و بەشداریکردن لە کۆنفرانس و کۆبوونه‌وه‌کان.

بەشى سېيەم

لايەنى پراكتىكى تويۇنەو

كۆمەلگەي لىكۆلینەو و سامپىل وەرگىراو

1.1 پېشەكى :

سەبارەت بە كۆمەلگەي ئەم لىكۆلینەو ەيە كە پىك دىت لە ستاف و كارمەندانى نووسىنگەكانى گەشتىارى لەبەشى رۆژەلاتى سنورى شارى ەولپىردا. كۆمەلىك لە ستاف و كارمەندان وەرگىراو ەك سامپىل لىكۆلینەو. سامپىل لىكۆلینەو ەكە لە (40) فۆرمى راپرسى پىكەتوو، بۆ مەبەستى گەشتىن بە ئامانجى لىكۆلینەو ەكە (40) دانە فۆرمى راپرسىن لەسەر كۆمەلگەي لىكۆلینەو ەكە دابەش كرا و (35) دانە گەراو ەكە (5) دانەيان گىرفتى پىرنەكردنەو ەي خانەكانى وەلامدانەو ەيان ەبوو ئەوانى تر ەموويان بى گىرفت بوون كە رىژەي وەلامدانەو ە (95%) بوو ئەمەش رىژەيەكى زۆر پەسندە بۆ شىكردنەو ەي لىكۆلینەو ەي زانستى مروىي و كارگىرى. فۆرمى راپرسىيەكەش لەسەر بىنەماي 5 لىكرد سكىل دروستكرا.

2.1 باسكردنى نمونەي لىكۆلینەو:

لىرەدا باسى چۆنەتى دابەش بونى تاكەكانى نمونەي لىكۆلینەو ەكەين بەگوپىرەي زانىارى كەسى (رەگەز ، تەمەن، ناونىشانى وەزىفى، سالانى خزمەت، ەلگى بروانامە) لە خستەي ژمارە (1) .

خشته‌ی ژماره (1) دابه‌شکردنی وه‌لامدره‌وه‌کان به پتی تاییه‌تمانندییبه که‌سیه‌کان

ریژهی سهدی	دووباره	ره‌گه‌ز	ژماره
60%	21	نیر	1
40%	14	می	2
100%	35	کوی گشتی	
ریژهی سهدی	دووباره	ته‌مه‌ن	ژماره
60%	21	30-21	1
34.3%	12	31-40	2
5.7%	2	41-50	3
0%	0	سه‌روی 50 سال	4
100%	35	کوی گشتی	
ریژهی سهدی	دووباره	ناونیشانی (وه‌زیفی)	ژماره
31.4%	11	کارمه‌ند	1
28.6%	10	به‌ریوه‌به‌ر	2
11.4%	4	ژمیریار	3
17.1%	6	تکیدبِر	4
11.4%	4	وه‌لامدره‌وه‌ی په‌یوه‌ندی	5
100%	35	کوی گشتی	
ریژهی سهدی	دووباره	سالانی خزمه‌ت	ژماره
60%	21	له 5 که‌متر	1
22.9%	8	10-6	2
14.3%	5	15-11	3
2.9%	1	20-16	4
0%	0	زیاتر له 20	5
100%	35	کوی گشتی	
ریژهی سهدی	دووباره	بروانامه	ژماره
5.7%	2	ئاماده‌ی	1
8.6%	3	دبلۆم	2
77.1%	27	زانکو	3
3%	3	خویندنی بالا	4
100%	35	کوی گشتی	

سه‌رچاوه: ئاماده‌کردنی توپژهران

3.1 دابه شکردنی تاکه کانی نمونه لیكۆلینه وه به گویره ی (رهگه ز)

له خشته ی (1) رونکراوه ته وه که چون تاکه کانی نمونه ی لیكۆلینه وه به گویره ی رهگه ز که به دیارده که وی تیکرای رهگه زی نیر له تاکه کانی نمونه ی لیكۆلینه وه (60%) دهرچووه وه تیکرای رهگه زی می له تاکه کانی نمونه ی لیكۆلینه وه (40%) دهرچووه لیره وه بۆمان دهرده که ویت که جیاوازی نیوان نمونه ی کارمندان نیو نووسینگه ی گهشتیاریه کان له روی رهگه ز جیاوازی له نیواناندا ته نیا 20% که ئەمهش زۆر جیاوازیه کی ئەوتۆ نیه له وه ی ههردوو رهگه ز له م نووسینگانه کارمندان و کار به ریوه ده بن.

4.1 دابه شکردنی تاکه کانی نمونه لیكۆلینه وه به گویره ی (ته مه ن)

دابه شکردنی تاکه کانی نمونه ی لیكۆلینه وه به گویره ی ته مه ن له خشته ی (1) رونکراوه ته وه که ئەو که سانه ی ته مه نیان له نیوان (21-30) دایه له تاکه کانی نمونه ی لیكۆلینه وه گه یشته (60%) وه ئەو که سانه ی ته مه نیان له نیوان (31-40) دایه له تاکه کانی نمونه ی لیكۆلینه وه گه یشته (34.3%) دایه وه ئەو که سانه ی ته مه نیان له نیوان (41-50) دایه له تاکه کانی نمونه ی لیكۆلینه وه گه یشته (5.7%) وه ئەو که سانه ی ته مه نیان له سه روو 50 ساله له تاکه کانی نمونه ی لیكۆلینه وه نیمانه نمونه ی کۆمه لگا که مان کارماند هه بیته که ته مه نی سه روو 50 سال بیته.

5.1 دابه شکردنی تاکه کانی نمونه لیكۆلینه وه به گویره ی (ناونیشانی وه زیفی)

دابه شکردنی تاکه کانی نمونه ی لیكۆلینه وه به گویره ی (ناونیشانی وه زیفی) له خشته ی (1) رونکراوه ته وه که تیکرای کارمندان له تاکه کانی نمونه ی لیكۆلینه وه گه یشته (31.4%) وه تیکرای به ریوبه ران له تاکه کانی نمونه ی لیكۆلینه وه گه یشته (28.6%) وه تیکرای ژمیاریان له تاکه کانی نمونه ی لیكۆلینه وه گه یشته (11.4%) وه تیکرای تکیتر له تاکه کانی نمونه ی لیكۆلینه وه گه یشته (17.1%) وه تیکرای وه لامده ره وه ی په یوه ندی له تاکه کانی نمونه ی لیكۆلینه وه گه یشته (11.4%).

6.1 دابه شکردنی تاکه کانی نمونه لیكۆلینه وه به گویره ی (سالانی خزمهت)

دابه شکردنی تاکه کانی نمونه لیكۆلینه وه به گویره ی (سالانی خزمهت) له خشته ی (1) رونکراوته وه که به دیارده که وئ له 5 سال که متر له تاکه کانی نمونه لیكۆلینه وه گه یشته (60%) وه له (6-10) له تاکه کانی نمونه لیكۆلینه وه گه یشته (22.9%) وه له (11-15) له تاکه کانی نمونه لیكۆلینه وه گه یشته (14.3%) وه له (16-20) له تاکه کانی نمونه لیكۆلینه وه گه یشته (2.9%) وه زیاتر له 20 سال له تاکه کانی نمونه لیكۆلینه وه گه یشته (0%).

7-1 دابه شکردنی تاکه کانی نمونه لیكۆلینه وه به گویره ی (هه لگری بروانامه)

دابه شکردنی تاکه کانی نمونه لیكۆلینه وه به گویره ی (هه لگری بروانامه) خشته ی (1) رونکراوته وه که به دیار ده که وئ تیکرای کارمندان هه لگری بروانامه ی ئاماده ی (5.7%) وه دیبلۆم (8.6%) وه به کالۆریۆس (77.1%) وه هه لگری بروانامه ی بالا (3%).

2. ریکلامی نه لیکترونی

خشته ی ژماره (6) شیکردنه وه ی ئاماری دهسته واژه کانه تایبته به رهه نده کانی رۆلی ریکلامی نه لیکترونی سه بارهت به وه لامه کانی فۆرمی راپرسین که پیک هاتوو له 9 دهسته واژه که بو X1 دهست پی دهکات تاوه کو X9 به م شیوه یییه:

1.2 شیکردنه وه ی دهسته واژه کانی (X8-X7-X6-X5-X1): دهسته واژه کانی تایبته به دوا ی یه کتر (X8-X7-X6-X5-X1) بۆمان دهرده که وئ که له ریژه ی گشتی له نیو خشته ی ژماره (6) به ریژه ی ناوهندی (3.97) و (4.14) و (4.2) و (3.2) و (4.3) وه لادانی پیوانه ی (0.73) و (0.47) و (0.44) و (0.79) و (0.40) که زۆرتین ریژه ی وه لامدانه وه یان یه کسانه به توندی هاورام و هاورام که ریژه کانیان به زنجیره ی له دوا ی یه ک (42.85) و (42.85) و (45.71) و (42.85) و (48.51) وانیشان

دهدات که وهلامدورهوهکانی نووسینگهی گهشتیاریهکان که جهخت لهسهر ئهوه دهکهنهوه کهناله دیجیتالیهکان و فروشتنی ئهلیکترۆنی و مآپهری ئهلیکترۆنی و یوتوب و بلاتفۆرمهکانی فهیسبوک و انستاگرام و یوتوب و تیکتوک و ئیکس بهکاربهینریت.

2.2 شیکردنهوهی دهستهواژهکانی (x4-x3-x2): دهستهواژهکانی تایبته به (x4-x3-x2) به دواى یهکتر بۆمان دهردهکهویت که له ریژهی گشتی له نیو خشتهی ژماره (6) به ریژهی ناوهندی (4.31) و (4.5) و (3.6) وه لادانی پیوانهی (0.41) و (0.54) و (0.79) که زۆرتین ریژهی وهلامدانهوهیان یهکسانه به توندی هاورام و هاورام که ریژهکانیان به زنجیرهی له دواى یهک (45.71) و (42.85) و (31.42) وانیشان دهدات که وهلامدورهوهکان نووسینگهی گهشتیاریهکان که جهخت لهسهر ئهوه دهکهنهوه بلاتفۆرمی فهیسبوک و انستاگرام و کهناله دیجیتالیهکان به کاربهینریت.

3.2 شیکردنهوهی دهستهواژهی (x9): دهستهواژهی تایبته به (x9) دهردهکهویت که له ریژهی گشتی له نیو خشتهی ژماره (6) به ریژهی ناوهندی (3.31) وه لادانی پیوانهی (0.39) که زۆرتین ریژهی وهلامدانهوهیان یهکسانه به توندی هاورام و هاورام که ریژهکه (25.71) وانیشان دهدات که وهلامدورهوهکانی نووسینگهی گهشتیاریهکان که جهخت لهسهر ئهوه دهکهنهوه بلاتفۆرمی تیک تۆک به کاربهینریت.

خشته ی ژماره (6)

وہ لامدانہ وہی ریکلامی ٹیلیکٹرونی

الانحراف المعیاری	الوسط الحسابی ناوہ راستہ	بہ توندی ہاورا نیم نمرہ 1		ہاورا نیم نمرہ 2		بی لایہ نم نمرہ 3		ہاورام نمرہ 4		بہ توندی ہاورام نمرہ 5		الرقم
		نسبہ %100	التکرار دوبارہ	نسبہ %100	التکرار دو بارہ	نسبہ %100	التکرار دوبارہ	نسبہ %100	التکرار دوبارہ	نسبہ مؤیة %100	التکرار دوبارہ	
0.73	3.97	5.71	2	8.57	3	5.71	2	42.85	15	37.14	13	X1
0.41	4.31	0	0	5.71	2	2.85	1	45.71	16	45.71	16	X2
0.54	4.5	2.85	1	2.85	1	8.57	3	42.85	15	42.85	15	X3
0.79	3.6	2.85	1	20	7	11.42	4	31.42	11	31.42	11	X4
0.47	4.14	0	0	8.57	3	8.57	3	42.85	15	37.14	13	X5
0.44	4.2	0	0	8.57	3	2.85	1	45.71	16	42.85	15	X6
0.79	3.2	8.57	3	20	7	20	7	42.85	15	8.57	3	X7
0.40	4.3	0	0	0	0	8.57	3	48.51	17	42.85	15	X8
0.39	3.31	11.42	4	20	7	20	7	22.85	8	25.71	9	X9

سہرچاوہ: نامادہ کردنی تویتڈہران

3. به ره می گه شتیاری ناو خوی

خشته ی ژماره (7) شیکردنه وهی ئاماری دهسته واژه کانه تایبته به ره هنده کانی به ره می گه شتیاری ناو خوی سه بارهت به وه لامه کانی فورمی راپرسین که پیک هاتووه له 9 دهسته واژه که له Y1 دست پی دهکات تاوه کو Y9 به م شیوه ییبه:

1.3 شیکردنه وهی دهسته واژه ی (y1) : دهسته واژه ی تایبته به (y1) دهرده که ویت که له ریژه ی گشتی له نیو خشته ی ژماره (7) به ریژه ی ناوهندی (4.22) وه لادانی پیوانه ی (0.44) که زورترین ریژه ی وه لامدانه وهیان یه کسانه به توندی هاورام و هاورام که ریژه که (51.42) وانیشان ددات که وه لامدهره وه کانی نووسینگه ی گه شتیاریه کان که جهخت له سهر ئه وه ده که نه وه وه کو (به کارهیتانی ریکلامی ئه لیکترونی سه رچاوه یه که بو ناساندنی خزمه تگوزاریه گه شتیاریه کان) بویه به کاربهیت.

2.3 شیکردنه وهی دهسته واژه کانی (y9-y8-y7-y6-y5-y4-y3-y2) : دهسته واژه کانی تایبته به (y9-y8-y7-y6-y5-y4-y3-y2) به دوا ی یه کتر بومان دهرده که ویت که له ریژه ی گشتی له نیو خشته ی ژماره (7) به ریژه ی ناوهندی (4.42) و (4.31) و (4.11) و (4.14) و (4.11) و (3.77) و (4.08) و (4.2) وه لادانی پیوانه ی (0.766) و (0.42) و (0.48) و (0.47) و (0.41) و (0.70) و (0.37) و (0.43) که زورترین ریژه ی وه لامدانه وهیان یه کسانه به توندی هاورام و هاورام که ریژه کانیان به زنجیره ی له دوا ی یه ک (51.42) و (54.28) و (57.14) و (68.57) و (68.57) و (54.28) و (54.28) وانیشان ددات که وه لامدهره وه کانی نووسینگه ی گه شتیاریه کان که جهخت له سهر ئه وه ده که نه وه به کارهیتانی ریکلامی ئه لیکترونی (پالنه ریکه و خیرای مامه له کردن و به ئامانجرتنی باشتر و پیشاندانی ئه زمونه ناوازه کان و تیگه یشتن و ئاره زوو و خزمه تگوزاری و بریار و گه شه کردن و پهره پیدان) ده بیت.

خشته ی ژماره (7)

وہ لامدانہ وہی بہ رہمی گہشتیاری ناوخیی

الانحراف المعیاری	الوسط الحسابی ناوہ راستہ	بہ توندی ہاورا نیم نمرہ 1		ہاورا نیم نمرہ 2		بی لایہ نم نمرہ 3		ہاورام نمرہ 4		بہ توندی ہاورام نمرہ 5		الرقم
		نسبہ %100	التکرار	نسبہ %100	التکرار دو بارہ	نسبہ %100	التکرار	نسبہ %100	التکرار	نسبہ مؤیہ %100	التکرار	
0.44	4.22	0	0	0	0	0	0	48.57	17	51.42	18	Y1
0.76	4.42	0	0	0	0	2.85	1	51.42	18	45.71	16	Y2
0.42	4.31	0	0	2.85	1	2.85	1	54.28	19	40	14	Y3
0.48	4.11	0	0	2.85	1	11.42	4	57.14	20	28.57	10	Y4
0.47	4.14	2.85	1	0	0	2.85	1	68.57	24	25.71	9	Y5
0.41	4.11	0	0	2.85	1	5.71	2	68.57	24	22.85	8	Y6
0.70	3.77	0	0	5.71	2	22.85	8	54.28	19	17.57	6	Y7
0.37	4.08	0	0	2.85	1	14.28	5	54.28	19	28.57	10	Y8
0.43	4.2	2.85	1	0	0	5.71	2	57.14	20	34.28	12	Y9

سہرچاوہ: نامادہ کردنی تویتڈران

به‌شی چوارهم

دەرئەنجام و پېشنیاره‌کان

ئەم بەشە تاییبەتە بە دەرختنی دەرئەنجامه‌کانی تووژینه‌وه‌که ، پشت به‌ستن به ئەنجاما‌کانی تیوری ومه‌یدانی که ئەمەش دەبیتە ھۆکاریکی سەرەکی بۆ دارشتنی پېشنیاره‌کان.

1. تەوهری یه‌که‌م دەرئەنجامه‌کان:

دەرئەنجامه‌کان له ریگه‌ی پېشکه‌شکردنی ئەنجامی مه‌یدانی بۆ تووژینه‌وه‌که و وه‌شیکردنه‌وه و تاقیکردنه‌وه‌ی گریمانە سەرەکیه‌کان، دەرئەنجامه‌کان دهریان خستوه که رۆلی ریکلام له بره‌ودان به به‌ره‌می ناو‌خۆی له ریگه‌ی ره‌ه‌نده‌کانی ریکلام که یه‌کیکه له گرینگترین کاره‌کان له که‌رتی گه‌شتیاری لیکۆلینه‌وه تیوریه‌کان له‌سەر رۆلی ریکلامی ئەلیکترونی له ناساندنی به‌ره‌مه گه‌شتیارییه ناو‌خۆییه‌کان له ریگه‌ی نووسینگه گه‌شتیارییه‌کانه‌وه لێره‌دا کۆمه‌لیک ئەنجام به‌ده‌سته‌پیناوه :

1.1 دەرئەنجامه‌کانی شکردنه‌وه‌ی وه‌سفی وانیشان دەدات که ریژه‌یه‌کی زۆر له وه‌لامدەر وه‌کان هاو‌ران له‌گه‌ل جه‌ختکردنه‌وه‌یه‌کی به‌هیز له‌سەر که‌نالە دیجیتالییه‌کان و پلاتفۆرمه ئۆنلاینه‌کان له نیوان وه‌لامدەر وه‌کان له فه‌رمانگه‌کانی گه‌شتیارییه‌وه هه‌یه. ریژه‌کانی فرۆشتنی ئەلیکترونی، مالپه‌ره‌کان، یوتیوب، فه‌یسبووک، و ئینستاگرام، یوتیوب، تیک تۆک و ئیکس، گرنگیدانیکی به‌رده‌وام به به‌کاره‌ینانی ئامرازه دیجیتالییه‌کان بۆ مه‌به‌ستی ریکلام و بازارکردن له‌ناو پېشه‌سازی گه‌شتیاری که ئەمەش ئامژه‌یه بۆ په‌سه‌ندکردنی به‌هیزی پېشه‌گه‌رانی گه‌شتیاری بۆ به‌کاره‌ینانی که‌نالە دیجیتالییه‌کان بۆ ناساندنی به‌ره‌مه گه‌شتیارییه ناو‌خۆییه‌کان.

2.1 له دەرئەنجامی وه‌لامدانه‌وه‌ی ریژه‌یه‌کی زۆر له‌کارمه‌ندان و به‌ریوه‌به‌رانی نمونه‌ی تووژینه‌وه‌که‌مان جه‌خت له‌سەر زیاتر به‌کاره‌ینانی فه‌یسبووک و ئینستاگرام ده‌که‌ن له هه‌وله‌کانی ریکلام و بازارکردن له‌ناو پېشه‌سازی گه‌شتیاری ناو‌خۆییدا.

3.1 وه‌لامدەر وه‌کانی نمونه‌ی نووسینگه گه‌شتیارییه‌کان جه‌ختکردنه‌وه‌یه‌کی به‌رچاو له‌سەر به‌کاره‌ینانی پلاتفۆرمی تیک تۆک بۆ مه‌به‌ستی بازارکردن و ریکلام ده‌که‌ن که ئاره‌زووی به‌رده‌وامیان نیشانداوه بۆ به‌کاره‌ینانی ئەم پلاتفۆرمه سۆشیال میدیایه له‌ناو پېشه‌سازی گه‌شتیاری ناو‌خۆییدا .

4.1 وه‌لامدەر وه‌کانی نووسینگه‌ی گه‌شتیاری به توندی هاو‌ران له‌سەر گرنگی به‌کاره‌ینانی ریکلامی ئەلیکترونی بۆ به‌ره‌وپېشبردنی خزمه‌تگوزارییه گه‌شتیارییه‌کان. دەرئەنجامه‌کان تیشک ده‌خه‌نه سەر رۆلی گرنگی ستراتیژییه‌کانی بازارکردنی دیجیتالی له گه‌شتن ئامانجه‌کان به شیوه‌یه‌کی کاریگەر و به‌رزکردنه‌وه‌ی گه‌شه‌ی گه‌شتیاری. به‌کاره‌ینانی ریکلامی ئەلیکترونی زۆر گرنگه بۆ ده‌زگا گه‌شتیارییه‌کان بۆ به‌رزکردنه‌وه‌ی بینین و ڕاکیشانی گه‌شتیاران و مانه‌وه له کیتیرکیدا له بازاردا.

5.1 ریژھی 57.14، دهردهکهوئیت که وهلامدیرهوهکان هاوران لهسهر بهکارهئینی ریکلامی ئهلیکترۆنی بۆ بانگهشه‌ی پلان بۆ دارپژراوهکان، وهلامدانهوه‌ی خیرا، بازارکردنی ئامانجدار، پیشاندانی ئه‌زمونی ناوازه، تیروانین، به‌رژه‌وهندی، خزمه‌تگوزاری، بریار، گه‌شه‌کردن و گه‌شه‌پیدان له پیشینه‌ی داده‌نین. ئه‌مه‌ش جهخت له‌سهر ئه‌و رۆله‌ی گرنکه‌ی ده‌کاته‌وه که دیجیتال مارکیتینگ ده‌یگێریت له دارپشتی سه‌رکه‌وتن و سوودی کۆبهرکی نووسینگه‌ی گه‌شتیاریه‌کان له پیشه‌سازییه‌که‌دا.

2. ته‌وه‌ری دووهم پیشیاره‌کان:

1.2 پیشیاری یه‌که‌م : دامه‌زراندنی به‌نامه‌ی تایبه‌ت به‌ گه‌نجان وه‌ک دهرفه‌تی راهینه‌رایه‌تی، مه‌شکردن، یان به‌نامه‌ی خۆبه‌خشی پیشکه‌ش بکه‌ن که گه‌نجانی پیگه‌یشتوو به‌شدار ده‌که‌ن له پیشخستنی به‌رهمه‌ی گه‌شتیاریه‌ی ناوخۆیه‌کان. ئه‌مه‌ش ده‌توانیت یارمه‌تیده‌ر بیت له چاندنی لیته‌اتوویی و ئاره‌زووه‌کانیان له هه‌مان کاتدا سوود به‌ نووسینگه‌کانی گه‌شتیاریش بگه‌یه‌نیت له ریگه‌ی دیدگا و وزه‌ی تازه‌وه.

2.2 پیشیاری دووهم : دانان و پاداشتی به‌شداریه‌کانی کارمه‌ندان وه‌ک دانپیدانان و خه‌لاتکردنی کارمه‌ندان بۆ هه‌وله‌کانیان له په‌ره‌پیدانی تیگه‌یشتنیکی قوول له پیشکه‌شکردنی گه‌شتیاری ناوخۆیی و پیشکه‌شکردنی خزمه‌تگوزاری ناوازه‌ی کریان. جیبه‌جیکردنی به‌نامه‌ی ناساندن، هاندان، یان پاداشت بۆ پالانی کارمه‌ندان بۆ به‌رده‌وامبوون له به‌رزکردنه‌وه‌ی زانیاری و لیته‌اتوویییه‌کانیان، له کۆتاییدا ده‌بیته‌ هۆی باشترکردنی فرۆشتن و رازیبوونی کریان.

3.2 پیشیاری سێهه‌م : یه‌کیک له پیشیاره‌کانی ئه‌گه‌ری له‌سهر بنه‌مای دهرئه‌نجامی دابه‌شکردنی سالانی خزمه‌تکردن له نیوان کارمه‌ندان له نووسینگه‌ی گه‌شتیاری بریتیه‌ی له جیبه‌جیکردنی ستراتیژییه‌کانی مانه‌وه‌ی ئامانجدار و ده‌ستپیشخه‌رییه‌کانی په‌ره‌پیدانی به‌هره‌مه‌نده‌کان.

4.2 پیشیاری چواره‌م: دابینکردنی به‌نامه‌ی په‌ره‌پیدانی سه‌رکرده‌یه‌تی که به‌ تایبه‌تی بۆ ئه‌و به‌ریوه‌به‌رانه‌ی دارپژراون که بره‌وانامه‌ی زانکۆیان هه‌یه بۆ به‌رزکردنه‌وه‌ی تواناکانی به‌ریوه‌بردن و توانای بریاردان و بیرکردنه‌وه‌ی ستراتیژی. وه‌به‌ره‌یتان له گه‌شه‌سهندنی پیشه‌یی به‌ریوه‌به‌ران ده‌توانیت به‌شداریه‌ی بکات له سه‌رکرده‌یه‌تییه‌کی کاریگه‌ر له‌ناو ریکخراوه‌که‌دا و سه‌رکه‌وتنی بازرگانی بیاته‌ی پیشه‌وه.

5.2 پیشیاری پینجه‌م : نووسینگه‌ی گه‌شتیاریه‌کان زیاتر هه‌ول‌بدن وه‌به‌ره‌یتان له بازارکردنی دیجیتالی خۆیان بکه‌ن، بۆ ئه‌وه‌ی به‌ شیوه‌یه‌کی کاریگه‌ر بگه‌نه‌ ئامانج و په‌یوه‌ندی له‌گه‌ل ئامانجه‌کانیان.

6.2 پیشیاری شه‌شه‌م: نووسینگه‌ی گه‌شتیاری ئه‌وله‌ویه‌ت بدات و وه‌به‌ره‌یتان له که‌ناله‌ی ئه‌لیکترۆنییه‌کانی ریکلامی ئه‌لیکترۆنی بکات بۆ ئه‌وه‌ی به‌ شیوه‌یه‌کی کاریگه‌ر خزمه‌تگوزارییه‌ی گه‌شتیاریه‌کانیان به‌ره‌وپیش ببه‌ن و بگه‌نه‌ ئاماده‌بوونیکی فراوانتر، هاوته‌ریب له‌گه‌ل ئاره‌زوو و هه‌لسوکه‌وته‌کانی بازاری ئامانجه‌کانیان.

ليستی سه رچاوه كان:

1- په رتووكه كان:

1. نصير محمد ، التسويق الإلكتروني، دار الحامد للنشر والتوزيع، الطبعة الأولى، عمان- الأردن، بدون سنة نشر.
2. سعيد البطوطي، شركات السياحة ووكالات السفر، مكتبة الأنجلو المصرية، القاهرة، 2004.
3. سامي عبدالقادر سعيد، التسويق و المبيعات في صناعة السياحة و الفنادق، مكتبة الأنجلو المصرية، القاهرة، 2008.
4. حميد طائي وآخرون، الأسس العلمية للتسويق الحدث - المدخل شامل، دار اليازوري العلمية للنشر والتوزيع، عمار، الأردن، 2007، ص 189.
5. عبدالسلام أبو قحف، التسويق - وجهة نظر معاصرة، مكتبة ومطبعة الإشعاع الفنية للطباعة والنشر والتوزيع، مصر، 2003.

2- نامه كانى زانكو:

1. حسن عبد الرحمن محمد سليمان ، أثر الإعلان الإلكتروني على السلوك الشرائي للمستهلك الأردني للسيارات (داسة تطبيقية على فئة الشباب في محافظة عمان الاردن) أطروحة استكمالاً للحصول على الماجستير، كلية الدراسات العليا، جامعة الزرقاء، الأردن، 2014.
2. بلحطة شيرين، تأثير الإعلان الإلكتروني على اتجاهات الأفراد (داسة ميدانية بمؤسسة موبيليس للإتصالات)، مذكرة مقدمة ضمن متطلبات نيل شهادة الماستر في العلوم التجارية، قسم العلوم التجارية، جامعة العربي بن مهدي، أم البواقي 2016/2017.
3. تقيالدين بلخير، لونس خالد، الإعلان الإلكتروني في الوكالات السياحية (داسة حالة وكالة الراية للسياحة والأسفار "وكالة المسيلة")، مذكرة مقدمة ضمن متطلبات نيل شهادة ماستر أكاديمي في العلوم التجارية، قسم العلوم التجارية، جامعة محمد بوضياف ، المسيلة، 2017/2018.
4. مسعودة جوهري ، أحلام مسارني، تأثير الإعلان الإلكتروني في سلوك المستهلك الجزائري (داسة ميدانية على عينة من طلبة علوم الإعلام والاتصال، مذكرة لنيل شهادة ماستر في علوم الإعلام والاتصال، قسم التاريخ، جامعة ألكي محند، البويرة، 2017/2018.
5. عساسي كركمة ،أستخدام الإعلانات الإلكترونية في تحفيز سلك المستهلك (داسة مسحية على عينة من مستخدمى متجر "توب شوب للتسوق" عبر الفايسبوك في الجزائر)، مذكرة مكملة لنيل شهادة ماستر في علوم الإعلام والاتصال ،قسم العلوم الإنسانية ،جامعة محمد خيضر -قطبشتمة الجزائر، 2014/2015.

6. عميش سميره، دور إستراتيجية الترويج في تكييف وتحسين الطلب السياحي الجزائري مع مستوى الخدمات السياحية 1995-2005، أطروحة دكتورافي العلوم الأقتصادية، جامعة فرحات عباس بسطيف 2014/2015.

3-رؤنانهى زانستى:

1. قنيفة ايناس ، واقع الإعلان الإلكتروني في العالم العربي، مجلة العلوم الإنسانية، جامعة صالح بوبنيدر، قسنطينة- الجزائر، العدد 47 جوان 2017، المجلد أ.

4-وتارهكان:

1. مبارك بلالط وخالد كواش:مقاله:سوق الخدمات السياحية،مجلة العلوم الأقتصادية وعلوم التسيير، العدد04،جامعة فرحات عباس سطيف، 2005.

فۆرمى راپرسى

Salahaddin University- Erbil
College of Administration & Economic
Department of Tourism Organizations Administration

زانكۆى سەلاحەددىن- ھەولېر
كۆلېزى ب و ئابوورى
بەشى كارگېرى رېكخراوھ گەشتيارىبەكان

ب/ را پرسى

بەپېزان دواى رېز وسلاو....

ئەم راپرسىيەى لە ژېر دەستانە بە بەشېك لە پېداوېستىيەكانى جى بە جى كرنى توپژىنەوھى " پۆلى رېكلامى ئەلېكترونى لە برەودان بۆ بەرھەمى گەشتيارى ناوخۆيى (توپژىنەوھىيەكى شىكارىيە لەسەر راي بەشېك لە بەرپوھبەران و كارمەندانى نوسىنگەكانى گەشتيارى لە شارى ھەولېر)" ، وە بە پىيى ئەو شارەزايىيە و توانا زانستىيەى كە بەرپېزتان لە برى جەند سالاھى خزمەتان بەدەستان ھېناوھ لەم بوارە، وە بە تواناترىن دادەنرىن بۆ وەلام دانەوھى پرسىيارەكانى ئەم را پرسىيە... ئەوا بەشدارىكردننەن دەبېتە ھۆكارىكى گرنى بۆ پېشكەش كرنى وېنەيەكى راستەقىنە كە كارىگەرىيەكى پۆزەتېقانەى دەبېت بۆ بە دەست ھېنانى دەرئەنجامىكى وورد و راستەقىنە بۆ جىبەجىكردى ئامانجى ئەم راپرسىيە...

بۆيە بە سوپاسەوھ داواتان لى دەكەين كە وەلامى گونجاو ھەلېزېرن بۆ ھەر پرسىيارىك... بۆ زانيارى بەرپېزتان دەرئەنجامى وەلامەكانتەن بە شىوھى كۆمەلەئەى ئامارى دەبېت، كە ھىچ پەيوەندىيەكى نىيە بە لايەنى كەسى تايبەتى وە وەزىفەوھ، تەنھا بۆ مەبەستى ئەنجامدانى توپژىنەوھىيەكى زانستى دەبېت. دووبارە سوپاس بۆ بەژدارىكردننەن وە لە كات بردننەن.

لەگەل پېزدا...

چەند تېيىنىيەكى گىشتى:

- تىكايە ھىچ پىرسىيارىك مەھىلنەۋە بە بى ھەلېزاردىنى ۋەلام، چۈنكى پىرسىيەكە گونجاۋ نابىت بۇ شىكرىدەۋە.
- بەرامبەر ھەر پىرسىيارىك (5) ھەلېزاردە ھەيە كە ئەمانىش (بە تەۋاۋەتى پازىم، پازىم، تا پادەيەك پازىم، پازى نىم، بە ھىچ شىۋەيەك پازى نىم)، كە دەتوانىت نىشانەي (✓) بە بەرامبەر ۋەلامى گونجاۋ دا بنىيت.

يەكەم: زانىارى گىشتى

ئەگەر بە ئەرك نەبىت نىشانەي (✓) لە چۈرگۈشەي گونجاۋ دابنى:

1. رەگەز: نىر مى

2. تەمەن:

(30 - 21)

(40 - 31)

(50 - 41)

(زىاتر لە 50 سان)

3. ناۋنىشانى ۋەزىفى: (_____)

4. سالانى خزمەت كىردن:

(لە 5 سان كەمتر)

(10 - 6)

(15 - 11)

(20 - 16)

(زىاتر لە 20 سان)

5. ھەلگىرى بىروانامە: ئامادەي دىلۇم
زانكو خويندىنى بالا

دووم: زانیاری تایبەت بە گۆراوهکانی توێژینهوه

1. گۆراوی یهکههه: ریکلامی ئەلیکترۆنی ئاماژەیه بۆ پەرە پێدانی بەرهم یان خزمەتگوزارییهکان به بهکارهێنانی کهناڵه دیجیتالییهکان وهک: مالمپەر، سۆشیاڵ میدیا، ئیمهیل و ئەپی مۆبایل.

ژ	دهستهواژهکان	به توندی هاورام	بی لاییهنم	هاورانیم	به توندی هاورانیم
1	نوسینگه کهناڵه دیجیتالهکان بهکاردههێنیت بۆ ریکلام کردن له خزمهتگوزاریهکانی.				
2	نوسینگه پلاتفۆرمی فهیسبووک بهکاردههێنیت بۆ بهگهیشتن به بینهریکی جیهانی و زیادکردنی هۆشیااری سهبارهت به شوینه جیاوازهکانی گهشتکردن.				
3	نوسینگه پلاتفۆرمی ئینستاگرام بهکاردههێنیت بۆ پهیوهندی کردن و دابینکردنی زانیاری لهسهه چالاکییه جیاوازهکانی.				
4	نوسینگه کهناڵه دیجیتالهکان بهکاردههێنیت بۆ ناساندنی خزمهتگوزارییه ناوخۆییهکان که لهلایه نوسینگه کهتانهوه پیشکەش دهکریت.				
5	نوسینگه کهتان فرۆشتنی ئەلیکترۆنی بهکاردههێنیت بۆ ئەو خزمهتگوزاریانهی که ههیهتی.				
6	نوسینگه مالمپهری ئەلیکترۆنی بهکاردههێنیت بۆ فرۆشتنی خزمهتگوزارییهکانی و بۆ پهیوهندی لهگهڵ بهکاربه رانی.				

					7 نووسینگه له ریځه یوتوبه وه به ئاماده کرنی کورته قیدیو ریکلامی ئلیکترونی بو خزمه تگوزاریه کانی دهکات.
					8 نووسینگه به به کارهینانی پلاتفورمه کانی (facebook , tiktok , youtube , instagram , x) بو ریکلامی ئلیکترونی رولیکی چاره نووساز دهگیریت له کاریگه ریکردن له سهر بریاره کانی گه شتکردن.
					9 نووسینگه پلات فورمی تیکتوک به کارده هیئت بو گه یشتن به زورترین ریژه ی گه شتیار.

2. **گورای دووم: به ره می گه شتیار ناوه خوی بریتیه له :** به ره می گه شتیار و اتا هه موو شتیک که پیشکش به گه شتیاران ده کریت له دیمه ن و هونه ری فولکلوری و ئاسه واری میژووی و ئاسه واری ئاینی و وه رزش و کاتی خو شی و شوینی مانه وه و خزمه تگوزاری هاتوچو و خواردن و خواردنه وه.

به توندی هاورانیم	هاورانیم	بی لاییه نم	هاورام	به توندی هاورام	دهسته واژه کان
					1 به کارهینانی ریکلامی ئلیکترونی سه رچاوه یه که بو ناساندنی خزمه تگوزاریه گه شتیاریه کان.
					2 به کارهینانی ریکلامی ئلیکترونی پالنه ریکه بو زیادکردنی خواستی گه شتیارن بو کرینی خزمه تگوزاریه کانی که پیشکش ده کریت له لایه ن نووسینگه کانه وه.
					3 به کارهینانی مالپه ری ئلیکترونی هه ولیکه بو کورته کرنه وه ی مه ودای په یوه ندی له نیوان

				نووسینگه‌کان و گه‌شتیاران و خیرایی مامه‌له‌کردن له‌گه‌لیان.
4				ریکلامی ئەلیکترۆنی ریگه به‌ئامانجکردنی باشترده‌دات بۆ ئەو به‌شانە‌ی به‌کاربه‌رکه ئاره‌زوی به‌ره‌مه‌ گه‌شتیاریه ناوه‌خۆبیه‌کان ده‌که‌ن.
5				ریکلامی ئەلیکترۆنی توانای پیش‌اندانی ئەزمونه ناوازه‌کان و سه‌رنج‌راکێشیه‌کانی به‌ره‌مه‌ گه‌شتیاریه ناوه‌خۆبیه‌کانی هه‌یه به‌ شیوه‌یه‌کی کاریگه‌ر.
6				توخمه کارلیکه‌ره‌کان له ریکلامی ئەلیکترۆنیدا (فیدیۆ ، گه‌شتی مه‌جازی و هتد) تیگه‌یشتن و ئاره‌زوی گه‌شتیار بۆ به‌ره‌مه‌ گه‌شتیاریه ناوه‌خۆبیه‌کان به‌رز ده‌که‌نه‌وه.
7				نوسینگه‌کان فرۆش‌تتی ئەلیکترۆنی به‌کارده‌هێنن بۆ ئەو خزمه‌تگوزاریانه‌ی پیشکەشی ده‌که‌ن.
8				ریکلامی ئەلیکترۆنی کاریگه‌ری له‌سه‌ر بریاری گه‌شتیاری هه‌یه بۆ گه‌ران به‌دوای به‌ره‌مه‌ گه‌شتیاریه ناوه‌خۆبیه‌کان که پیشتر ئاگاداری نه‌بووه.
9				ریکلامی ئەلیکترۆنی زۆر گرینگه بۆ گه‌شه‌کردن و په‌ره‌پێدانی پیشه‌سازی گه‌شتیاری ناوه‌خۆی.